

DÉLI HIRLAP

20
fillérSzerkesztőség és kiadóhivatal:
Budapest, VIII. ker., Rökk Szilárd-
utca 9. sz.
Minden közleményünk utányomása tilosFELELŐS SZERKESZTŐ:
LAZÁR MIKLÓSMegjelenik minden nap déli 12 órakor
ELŐFIZETÉSI ÁRA: Egy évre 60, félévre 30,
negyedévre 15 K, egy óra 5 K.20
fillér

JÖJJÖN A REND

Mint a keserű füst, mint a borzasztó láng csapott ki tegnap bugva minden meggyötört emberi szívből a forradalom fenséges, szinte földöntúli borzalmas ereje. A forradalom, amely már hosszú hónapok óta, mint egy titokzatos földalatti erő morgott a föld gyomrában, egyszerre pillanatok alatt iszonyu tüzes gleccserben tört az égnek. Síri válóan szép, szívet szorító gondolat, hogy ennek a forradalomnak a jelvényei fehér virágok voltak, hűvös, keskenyszirmu, fehér őszi rózsák, amelyek arra vártak, hogy kivigyék őket a temetőbe, ezekkel a fehér virágokkal azért volt tele Budapest, hogy ezek a fehér virágok behavazzák a halottak sírjait, sok-sok szegény halott katonáé sírját.

Ne haragudjatok, halottak, hogy a fehér virágok nem mentek ki hozzátok, ne haragudjatok, hogy kopaszon és árván hagyták sírokat, ne haragudjatok, más dolguk volt a fehér virágoknak, felrepültek a katonasapokra, felkuszta a zászlók nyelére és kellett a fehér virágok, hogy az a sok szegény asszony, és öreg polgár, akik tegnap örömmámorban sírva bukfalcsolva szaladtak a lucskos, őszi sárban a pöffögő autók után, hogy a katonák arcába dobálhassák ezeket a fehér virágokat.

Térden állva imádkozunk, magyarok, hogy ezeknek a fehér virágoknak szirma havazza be továbbra is kalapukat és vállukat. Imádkozunk, magyarok, hogy ezeknek a fehér virágoknak szirma ne legyen piros.

Ne folyjon több vér, legyen végre békeség velünk. Sokat szenvedett árva szülénk, szegény Magyarország sorsa e pillanatban már a népuralom, a népkormány kezében van. E fenségesen komor időkben ennek a népkormányának hivatása, hogy visszaállítsa azt a békés polgári rendet és megteremtse azt az új, szép, csöndes világot, amelyért négy esztendő óta imádkozunk.

Jöjjön el a te országod, békeség és nyugalom. El kell jönnöd, hisszük, hogy el fogsz jönni. A népkormánynak e pillanatban nincs más dolga és hivatása, hogy megőrizze és megtartsa a forradalom gyönyörű vívmányait. Rendet kell teremteni, mert minden polgár, munkás és katonáé ezért lett pillanatok alatt a forradalom harcossává. Ki a rendnek ellenszegül, ezekkel a harcosokkal találja magát szemben. És ez az utolsó harc, ha kell, kérelhetetlen lesz.

Katonák! Polgárok! Munkások!

Budapest és az ország rendjét, nyugalomát, személy- és vagyonbiztonságát fenntartani a népuralomnak kötelessége. Aki a nép kormányának ellenszegül, a forradalom minden vívmányát kockáztatja, ellensége az új rendnek, hazaférő.

Károlyi Mihály külügyminiszter parlamentairek úján fegyverszünetet köt

(A Déli Hirlap tudósítójától) A telen, hogy a béke tárgyalásokkal belső nyugalom biztosítása után, ami már csak órák kérdése, a kormány a külső béke megkötésére az első gondja és feladata. Ertesülésünk szerint Károlyi Mihály Magyarország függetlenségének törvényes deklarációja után átvette a külügyminiszteri tárcát s vagy csak külügyminiszter lesz, amely esetben Batthyány Tivadar belügyminiszter lenne a miniszterelnök, vagy megtartja a kormányelnökséget is. Amelyik mindenesetre kétség-

tel, hogy a béke tárgyalásokkal Magyarország nevében Károlyi Mihály vezeti. A fegyverszünet megkötése a harc terében parlamentairek úján történik. Az olasz fronton és a déli fronton nem lesz nagyobb nehézsége a fegyverszünet megkötésének. Esetleges román betörésre, amelyre az entente közvetlen befolyást gyakorolni nem tud, az országnak védekeznie kell és erre a védekezésre az olasz frontról azonnal visszavont magyar csapatok segítségével képes is lesz.

Fiumébe, Pólába és Triesztbe angol és amerikai hadihajók futottak be

Angol, amerikai és olasz csapatokat tettek partra

Bécs, november 1.

(A Déli Hirlap bécsi szerkesztőségétől) Fiume, Póla és Trieszt kikötőibe tegnap és tegnapelőtt angol és amerikai hadihajók érkeztek.

Fiumében amerikai csapatokat szállítottak partra,

melyeket a horvát lakosság nagy örömrivalgással fogadott. A dalmát partvidék többi kikötőiben is csapatokat tettek partra.

Triesztbe olasz csapatok is érkeztek és az olaszok átvették a főbb hivatalok vezetését.

Fries-Skene báró trieszti helytartót, aki automobilon menekült a városból, Laibachban elfogták. Vele együtt letartóztatták Elsner urat, a trieszti törvényszék elnökét, a rendőrtörököt és több magasrangú tisztviselőt. Pólában részint

magyar tengerészek, részint a délszlávok magatartása következtében szintén megszűnt minden ami Ausztriára emlékeztet. Itt angol és amerikai csapatok szálltak partra.

Bécsi politikai körökben azon a véleményen vannak, hogy az angolok és amerikaiak azért szálltak meg Fiumét Pólát és Triesztet, továbbá a Dalmát tengerpart kikötőit, hogy

a délszlávok érdekeit biztosítsák Olaszország túltengő aspirációival szemben.

Bécsben késő éjszaka nagy riadalmat keltett a hír, hogy a Triesztben és Pólában partraszállott angol és amerikai csapatok bevonultak Laibachba. Legelőször angol tengerésztisztek érkeztek automobilon Laibachba, a nép lelkes ovációkban részvételre őket.

A szlovén képviselők az utcán beszédet intéztek az összegyűlekezett hatalmas tömeghez és beszédekben az angolokat és az amerikaiakat úgy ünnepelték, mint akik felszabadították őket az osztrák iga alól. Egy német századot, mely a balkáni hadszíntérről jött Laibachba, lefegyvereztek.

A városban újabb amerikai és angol csapatok érkezését várják. Az angol konzulátust már felállították.

Hír szerint az entente csapatai Karintia és Stájerország egyes részeit is megszállják.

Az olasz fronton levő délszláv katonák ma érkeznek haza Laibachba. A városban aránylag nyugalom van, az utcákon békés embertümegek tüntetnek Jugoszláviá mellett.

**Adler Frigyes
nem akar kijönni a börtönből**
Előbb mentse fel az esküdtszék

Bécs, november 1.

(A Déli Hirlap bécsi szerkesztőségétől) A Dreher-féle söresarnok óriási helyiségében tegnap este több mint öt ezer katonáé gyűlt össze, hogy a katonatanácsoshoz való csatlakozását elhatározza. A rendkívül izgalmas lefolyást gyűlésen számos beszéd hangzott el a katonák mindannyian a köztársaságot éltették és Adler Frigyes kiszabadítását követelték. Ekkor szólásra emelkedett az osztrák katonatanács egyik tagja és közölte, hogy Adler Frigyes már ki akarja szabadítani börtönéből, ő azonban nem akarja azt elhagyni, mert az az elhatározása, hogy csak akkor tér vissza ismét a társadalomba, ha előbb az esküdtszék pörének újrafelvétele során felemlíti. Adler nem tagl és mindenképpen újból az esküdtszék elé akar kerülni.

Minden rendőr elfoglalta a posztját

(A Déli Hirlap tudósítójától) M délelőtt a főkapitány és Beniczky Tamás rendőrfőparancsnok intézkedése minden rendőr elfoglalta a posztját. A városban teljesen helyreállt a nyugalom, mindenki engedelmeskedik a rendőrtanács rendőrcinél. Berendtek a főkapitányságra a katonai rendőrséghez beosztott tisztjeiket, álliszéki és katonák is, akik a mai naptól szintén a rendőrség szolgálatában állnak. A főkapitány ma délelőtt kihallgatásra hívta meg az összes kerületi vezetőit és velük hosszasan tanácskozott a rend fenntartásáról.

Tisza a ravatalon

Nem akadt munkáskéz, mely koporsót vigyen számára

(A Déli Hírlap tudósítójától)
Tisza István gróf a Hermína-úti Roheim-villa előcsarnokában egyszerű református ravatalon fekszik. Végzete beteljesült: a népakarat szörnyű ítélete gyilkolta meg. Meg kellett halnia, mert a láncát tépett forradalmi löveg benne látta és benne kereste megvesztendős pokoli szenvedésének okozóját, millió halott katonáé kísérteties sirásóját. Most holtan fekszik a koporsóban. Egy tragikus történelmi éjszaka borzalma szorítja össze most az újságíró szívét, mikor a halott Tisza koporsójának történetét a uapi krónika lapjaira írja.

Bachmanek ur, a temetésrendező

Késő éjjel négy feketekabátos férfi találkozik a Hermína-úti villa ajtaja előtt. Újságírók, akik valamennyien riporttra jöttek. A Hermína út szinte féltelmesen elhagyatott, egy lélek nincs sehol, csak a négy újságíró csendes türelmetlenül Tisza István gróf villájának rácsos kapuján. Egy fiatal katonáé nyitja ki az ajtót, — a villa kertészének fia. A négy újságíró körülállják a villa sötét kertjében és suttogva faggadják a történeteket felel. A kertész fia elmondja Tisza megölésének ismert részleteit. Tőle tudjuk meg az első és egyetlen nyomot a tettesek személyére vonatkozólag: egy közös gallorgazdák közötti voltak, akik menetöltözve viseltek és ahhoz a századhoz tartoztak, amelyet a forradalom éjszakáján a löveg a keleti pályaudvaron kiszabadított.

Most megnyílik fent a villa ajtaja és egy férfi jön ki sietve a villából. Megáll előttünk és izgatottan mondja:

— Jaj istenem mit fogok csinálni, most kaptam a megbízást, hogy felravatalozzam a halottat. Ha megtudják körül van szó, a munkások nem adják ki a raktárból a koporsót.

A fiatal katonára néz:

— Maga talán eljönne barátom segíteni.

A kertész fia megénekelte a fejét:

— Nem hagyhatom itt a házat.

Az ur felénk fordul és bearatkozik.

— Bachmanek temetésrendező vagyok.

— Kérem — indítványozom Bachmanek urnak — mi hozzuk a koporsót.

Bachmanek ur kapra lép az ajtalon, már kétségbeesve és tanácsalannal állott itt, hogy fogja egymaga elhozni a nehéz ércokorsót.

— Csak arra kérem az urakat, — mondja — ne adják el egy szóval sem, kinek kell a koporsó, mert attól félek baj lesz . . .

Azán elindulunk Bachmanek urral a sötét éjszakában, hogy koporsót hozunk Tisza Istvánnak. Messze, messze az éjszakában lövések pattognak.

A koporsók padlásán

Gyertyavilág mellett megyünk fel a koporsók padlására. Bachmanek ur nagy elől a gyertyával és megáll egy nagy görög szarkofág előtt.

— Ez jó lesz, ez a legnagyobb. Megfogjuk négyen a nehéz ércokorsót és lecipeljük a padlásról. Odalent

stráfszekér vár. Arra fektetik a koporsót, azután fektetik a kocsi a ravatal lépcsőit és ezüst süjtáros fekete függőnyeit. Két munkást, Bachmanek ur két megbízható emberét mégis fel kell keltetni. Ezeknek Bachmanek ur azt mondja, hogy közülről az egyik urnak negybjátka hajt meg, annak kell a ravatal. A súlyosan megrakott kocsi elindul az éjszakában. Mi újságírók fent ülünk a koporsó betetjén.

Veszedelemes pillanatot a villa előtt

Sapadt gázlampák égnek gyenge fényvel az őszi éjszakában, amikor a hangtalan kocsi lassan megáll a Roheim-villa előtt, a Hermína-úton. Egyszerre tehermentő püfögése hallatszik, messziről hallani lehet, hogy részeg katonák üvöltöttek és lövöldöznek benne. Az autó zörgése azt sejteti, hogy a villa elé jönnek. Bachmanek ur és a kocsis kétségbeesve nekiszaladnak két közeli gázlampának és leoltják, mire olyan sültétség támad, hogy sem a kocsi, sem a ló, sem a Tisza koporsója nem látszik. Elfődi, betakarja minden, a sültétség. Bachmanek ur méltán tartott attól, hogyha részeg, külvárosban gázdőlkező katonák felfedezik a koporsót és megbudják, miről van szó. Baj fog történni a villa előtt. Lélekzet visszafojtva, a kocsis melé lép fel türelmesen, erre jön a kocsi. De az autó egyszerre másfelé kanyarodik és újra csendesség támad. Szomorú, borzalmas ez az éjszaka!

Bent a villában

Újra a kertész fia nyitja ki az ajtót és a kocsis lassan behajt a villába. A kertész fia megzörgeti a család lakának kivilágított ablakát. Sokáig semmi változás, végre egy halottsapadt nő támaszkodik ki az ajtón, szívéhez szorított kezével. Suttogva, félajánlan mondja:

— Jaj, istenem, de megijedtem.

Ez a nő még mindig a délután történtek hatása alatt van.

— Mi vagyunk a temetésrendezők, — mondjuk neki megnyugtatóan.

Bent a villában Sándor János volt belügyminiszter és Radócsky Béla báró, Tisza István sógorai virrasztanak. Az inas bemegy és jelenti Sándor Jánosnak, hogy itt vannak a temetésrendező a koporsóval és meg lehet kezdeni a felravatalozást. Sándor János kiüzeni, hogy most már késő van, majd holnap reggel félnyolckor legyennek újra itt a vállalat emberei. A koporsót és a ravatal lépcsőit lecsúszdák a kocsiról és lecipeljük a mosókonyhába. Feldült arc, haláltápadt esztendő nézi ezt a kísérteties éjszakai munkát és az inastól megtudjuk, hogy Tiszáné halott ura mellett virraszt, egy tetelben ői mozdulatlanul és kezével fogja a halott gróf kezét.

Szentkirályi Béla főkapitányhelyettes a Nemzeti Tanács egyik idősebb rendőréjéül küldte ki a villába, hogy örököljön éjszaka a háziak felett. De erre már aligha volt szükség. A külvárosnak ez a része kihalt és csendes, mint a sír.

A család és maga a rendőrség is azt hiszi rólunk, hogy mi valóban a vállalat emberei vagyunk. Azzal vállalkunk el, hogy reggel félnyolckor újra

itt leszünk és felravatalozzuk Tisza István grófit.

Lövedezik a villát

Reggel hét óra felé megjelenek Tisza villája előtt, ahogy éjszaka Bachmanek urral és az öreg Pikalikkal megállapodtam. Én vagyok az első, a többiek még nincsenek itt. Már reggel hét óra van, de szinte félhomály van a ködtől, a liget fái ködbe burkolózza állanak. Csodálatos, milyen féltelmes elhagyatott most ez a hely. Ahogy ott állok a villa előtt, a ligeti fák közül lassan egymásutánban különböző irányból mintegy tizenkét-tizenöt lövés dördül el. Azután, mintha távolodó futások hallatszanának a ligeti fák és bokrok között. Egy-két pillanatig a legkomolyabb veszedelemben vagyok, le kell guggolnom egy vastag fa törzse mellé, hogy a süvöltő golyók, amelyek bugva és sziszegve csapódnak a villakerítés magas vasrácsra és fent a magasban sárga leveleket tépve, fűtyülnek át a villa fának ágai között, el ne találjanak. Azután újra csend lesz, pár perc múlva rohogva jön egy villamos, a titokzatos lövöldözök úgy látszik, elmenekültek.

Mi történik itt? A népi ítélet szörnyű ítélete az, amely a halott Tiszát sem hagyja nyugodni és golyókat küld kádáverje felé.

A család maga fekteti ravatalra Tiszát

Rövid várakozás után megérkezik az öreg Pikalik és egy másik temetésrendező munkás. Pikalik a szentfődelet hozza a hóna alatt. Zörgetjük, rázzuk a villa vasrácsos ajtaját, mert a csengő el van vágva. Hosszú idő múlva zöld inaskötényben, féltéken megjelenik a villa ajtajában Dömötör László, Tisza inasa, aki tegnap ott volt a merénylet-nél. A fekete bajszu, halk szavú, finomkódó inas mélyen beesett, karikás szemekkel és haláltápadtan nyitja az ajtót. Fájdalmas, meggyötört hangon valami szomorú alázatossággal beszél velünk. Bemegyünk a villába és Dömötör azt mondja, várjunk ott az ajtóban, megkérdezi, mi fog történni. Ahogy ott állunk a villa feljártánál, egyszer csak a lehullott sárga falevelek között különös tárgy akad meg a szemem. Lehajoltok érte és felemelem. Egy füstös, kilyűt, Manlicher-patrón. Pár araszra mellette egy másik ki nem lőtt és lőtlen. Egy látszik, az ítéletvégrehajló a merénylet után, mikor kijöttek a villából, újra töltötték, ekkor esett ki a fegyverből ez a kilyűt patrón, amelynek golyója Tiszát halálra sebezte és valószínűleg ekkor esett ki izgatottságtól remegő kezéből ez a másik és lőtlen is. Különös meguntottsággal teszem szembre mind a kilyűt, E két Manlicher-töltény valóban történelmi emlék.

Egy magas, horotválarcu, barnaarcú és körülüleg elegáns férfi jön ki hozzánk, aki valószínűleg a családhoz tartozik és akiről nem tudom megállapítani kicsoda.

— A kegyelmes asszony még alszik, most nem ravatalozzuk fel a kegyelmes urat. Köszönöm, hogy eljötték, a délutáni órákban majd telefonozni fogok, hogy mikor jelenjenek meg.

A villa ajtaja becsukódik előttünk. Az öreg Pikalikkal kifelé megyek a villából. Titokzatosan mondja nekem:

— Én tudom, mit jelent ez . . . Fur-

ssa egy népek ezek. Nem engednek idegen embert hozzájuk halottjaikhoz. Az öreg Tisza halálánál is így volt. Meg a Tisza Pista anyjánál is. Elküldtek bennünket, s mire visszajöttünk, ők maguk már felöltöztek, koporsóba tették és a ravatalra emelték a halottakat.

Mire a sorok napvilágot látnak, zárt ajtó mögött ekkorára már a Tisza-család tagjai felöltöztek és feltették a ravatalra Tisza István grófit.

Consummatum est . . .

Buchmanek ur drága, görög szarkofágjában, halántéka körül sötétlen árnyolt ráncokkal, pergament homlokkal, mélyen besüppedt szemekkel, gögösen összeszorított szájjal és halálában is komor szigorú szakállas arcával, az elhalt, a ledöntött, a halott Magyarországot nyugszik.

Zsibó Lajos

"DERDIEDAS"

püéret, szappant és krémeket használó közép-európa hölgyvilága. Beollettare csoportlyes püéret (mely egyik mosdástól a másikig tart és rögtön sepi) hassal nemesak a művészvilág, hanem minden jóízű nőt!

AS Imperial-Bar

ban (Rákóczi-ut 90) november hó 1-től
5 órai Tango-tea
Guttenberg Goldmann szalon-quartett,
KÁDÁR MIKLÓS tulajdonos.

Télikert Szörpincéje
Berger híres esténdant GUTTENBERG konyhája József és GOLDMANN József szalon quartette hangversenyez
Nyitva este 7 óráktól

RÁCZ GYULA

hírnöves cigányprimás újra szervezett
12 tagú kitaláló zenekarával minden este
A KELETI KÁVÉHAZBAN
(a KELETI pályaudvar állomásán)

MUZZIKÁL

Teljesen újonnan átdolgozott billiárd-
tánc asztalok. Kitaláló váci püéretből borok

Budapesti éjjeli Vildizkavéházban
(Rákóczi-ut 36, félmelet), esténdant a régi hírnöves **Dóra Misi** és zenebare hangversenyez.
Tulajdonos: **Székessy A. János**
Debutáló itasnaphangversenyez

Aréna kávéházban

Damjanich-ut. 51. November 1-től **Érdős Ecsel** uti primás és legedü humorista játszik. Meleg vacsora

Diót, mogyorót

héjast veszek, minden állomáson, kisebb-nagyobb
tétételekben. Ajánlatokat kérék: Hárnik Vilmos
díonagykereskedő, Budapest, VIII., Rákóczi-tér 13

AUTOMOBIL

bebizonyíthatólag 8 hónapig használt "ITALA",
20 HP, modern nyitott karossziával elhatra,
csiszol!

Faragó, VI., Nagymező-utca 7. Telefon 55-77

Vizvezetési javítások

Fogány telefon: József 1-4
Budapest, VIII., Rákóczi-ut. 36

LEJÁTSZOTT VAGY TÖRÖTT HANGLEMEZEK
díj-kent 150 fillérre megveszünk
WAGNER HANGSZERKIRÁLY
Budapest, V., József-tér 1. szám
Bor: IX., Kertész, Balazs-utca 18.

AJÁNLUK

azonnali szabításra, budapesti raktárunktól 50 kg-os horganyzott bádognakánt zsír és méz részére, darabonként 50 koronás árban, 5 kg-os bádognakánt patent fedővel, darabonként 5 koronás árban.

Hazai Kereshedelmi és Borgalmi Résztvénytársaság
Budapest, V., Akadémia-utca 20.
Sürg.-cim: „Grossist”. Tel.: 113-66

A rend után az új Magyarország

**Szinmagyar vidéki ezredék bizto-
sítják majd Budapest nyugalmát
Közleledik a köztársaság**

(A Déli Hírlap tudósítójától.) A egyesücsről alázatosan sziblegörgeteg kutyával és istenitélelsruu robajával tuktak végig az események tegnap Budapest és az országban. Nagyszerű és lelmetes volt a főváros képe. A karónak voltak birtokukba az utcát és alkossásgüknek a háboru eszközeivel is a háboru komor nyelvén adtak kifejezést. A mámor, a zaj, a tombolástesére lehiggadt és tíz óra tájban már bédás volt a rend a város belső részé-
len. A vidékről érkező hírek egytől-
egyig megnyugtatók. A nagy magyar
járások sorra boldogan és lelkesen a
Nemzeti Tanács mellé állottak. A vi-
déken már szinte hivatalos gépiesség-
tel ment a Nemzeti Tanács szuveré-
bitásának elismerése.

A forradalom egyéb, főként politikai
ellegü eseményeiről külön cikkben
lap hű képet az olvasó. A Nemzeti Ta-
nács szárnyai alatt megalkult kor-
hánynak három főcélja van: a béke
gyors megkötése; a közrend helyreáll-
tása; a független, új Magyarország radi-
kális irányú képvislése.

A legjelentősebb programpon-
természetesen az új Magyarország.
Hiszen ezért van minden, ezért gyu-
latot langra a forradalom, ezért sza-
kadtt el az egész nemzet a kárhözatos
régí irányzattól. Az izgalmakat, a
rendnek valamelyes megingatását,
mindent, de mindent el kell és el le-
het viselnünk, ha tudjuk, hogy áldo-
zataink az új Magyarország oltárán
éhamvado áldozatok. Ez mindenki
érzi, mindenki tudja, hogy a magyar-
ság egész jövője van kockára veve és
éppen ezért izgalmas érdeklődés tapad
ahhoz a kérdéshez: milyen lesz az új
Magyarország?

Az államformára a kormányfor-
mára gondol mindenki: királyság ma-
rad-e Magyarország, vagy az idők je-
lénék mutatása szerint köztársaságá
alakul?

A Károlyi-kormánynak ezt a legiz-
galmasabb problémát is meg kell ol-
dania. Mi kétségtelennek tartjuk, hogy
meg is oldja. Ha ítéletet mondottunk
a múlt minden bűnéről, nem mellöz-
hetjük ezeknek a bűnöknek a kulför-
rásával való foglalkozást sem.

A köztársaság felé mutat min-
den, semmi okunk sincsen
észe nem vennünk az intő
jeleket.

A Károlyi-kormány, mely a leg-
tisztább demokrácia és a legbecsülete-
sebb radikalizmus címen kapta meg a
szervezett munkásság és az egész or-
szág polgárságának a példátlan támo-
gatását, nem lehet egyebet hoznia,

csakis azt a megoldást, amelyért min-
denki lelkezdik, mindenki harcolni
és mindent feláldozni hajlandó.

Az a faktikai kérdés, hogy az új
kormány mely időpontban és mely
sorrendben hajlja megvalósítani Ma-
gyarország új alkotmányát, nem ok-
szerű most, a pillanatnyilag égető kér-
désnek megoldása előtt erőltetni. A ma-
gyar nemzet immár nincs keresztúton
ebben a kérdésben.

**A köztársaságot akarja min-
denki, tehát nem is jöhet más,
csak a köztársaság.**

Emellett a szent és jóleső bizonyos-
ság mellett komolytalan dolog volna
a határidő kérdése miatt, akár ideges-
kedni, akár nagyszerű eredményeket
kockáztatni.

Károlyiék legsürgetőbb és legnyo-
sabb gondja: a közrend helyreállítása.
Nem nyugtalanító, sőt, természetes,
hogy a példátlan arányu magyar for-
radalom mindent felkavart, ami a lel-
kekben lakik, a jó mellett a rosszat,
sőt az utjást is. A események megini-
há maradt sok évezredes jelleméhez: a
jók és nemeselek szent lelkesedését igye-
kezett apró, gyalázatos fosztogatásra
hasznosítani. Nagy dolgokat nem ese-
lékedtek, de a kisebb botyárságok is
komoly veszedelemet jelentenek ezekben
a tuffitölt órákban.

A Nemzeti Tanács kellő és föltöte
megnyugtató intézkedést tett a rend
feltétlen biztosítására. Biztos értesülé-
sünk szerint utban van Budapest felé
a székesfehérvári, a szegedi, a debre-
ceni házieread és azonfelül még egy ki-
tűnő magyar honvédeered, amelyek
mindegyikének kétségtelen a megbiz-
latósága, valamint a langoló magyar
érzése. Ugyanésak utban van Pólaból
Morthy Miklós ellentengernagy vezeté-
sével a hadihajók felszabadult magyar
tengerészlegénysége, amelynek első kül-
lönítménye, mintegy ezer ember, már
közleledik a fővároshoz. Ezeknek a hős
és becsületes magyar katonáknak a
segítségével Budapest közbiztonsága
mihámar tökéletes lesz és a felkavart
hírlámoknak legkisebb fedraj is csak-
hamar elsimulnak. Az új hadügymi-
nister, Linder Béla vezérkari ezredes,
a legkötünőbb és mindig radikálisan
gondolkodó magyar katonák egyike,
személyében is biztosíték a teljes rend,
fegyelem, nyugalom helyreállítására.

Tisza István halálának napján a
Tisza István hitvallásának harcos új-
ságja: a Budapesti Hírlap csatlakozott
a Nemzeti Tanácshoz. Épp ily nevezet-
es fordulatl a magyar újság történeté-
ben, hogy alapítója és főszerkesztője, a

helvenhat, esztendő, Rakosi Jenő kilé-
pett a lap kötelekéből.

Nem tudunk elsiklani a magyar új-
ságitásnak a ténye mellett anélkül,
hogy meg ne emlékezzünk róla. Amely
makaes, gonosz és hajlíthatatlan vere-
kedője volt az áldatlan konzervatíviz-
musnak a parlamentben Tisza István,
épp oly makaessággal küzdött a védhe-
tellen álláspontért a magyar sajtóban
a Budapesti Hírlap. Ma bejelenté, hogy
megtért az igaz ügyhöz. Tudomásul
vesszük. De megtérésének ebben az
órájában is hangsúlyozni kell, hogy
a Budapesti Hírlap éveken át a legza-
ladóbb ragalmaknak özőnével borította
el azokat, akik azt az ügyöt védelmez-
ték, amely most diadalmaskodott és
amelyhez most a Budapesti Hírlap is
odaszegődött. És el kell mondanunk
azt is, hogy ez a lap a politikai izga-
ltságnak legalaválóból eszközéhez, a tele-
kezeti izgatáshoz is hozzányult, hogy a
nemzet forradalomra kész lázát és elé-
gedettségét ezen a gyalázatos módon
vezesse le. Ezeket meg kellett mondani
a Budapesti Hírlap megtérésének nap-
ján.

Barta Ödön

**mandátumukról való lemondásra
szólítja föl a képviselőház tagjait**

(A Déli Hírlap tudósítójától.) Barta
Ödön képviselő, aki ma is a fu-
ziós negyvennyolcas munkapárt tagja,
az események hatása alatt nyílt fölhi-
vást tesz közzé, amelyben a képviselő-
ket pártkülönbség nélkül mandátu-
mukról való lemondásra szólítja föl.
A fölhivást, amely érdekes dokumen-
tuma a politikájukkal megbukott par-
lament elemek között elkövetkezett
változásnak egész terjedelmében itt
adjuk:

Képviselőtársaimhoz!

Nagy időket élünk, ezekhez méltó
tettekre kell magunkat elhatáro-
zunk.

A magyar képviselőháznak man-
dátuma régen lejárt, a nyolc évvel
ezelőtt megnyilvánult népakarat ma
már nyilvánvalóan nem azonos az-
zal, mely az akkor választott kép-
viselőknak mandátumot adott.

Országunk határait ellenség je-
nyegeti, az ország belterületén lázas
türelmetlenséggel követeli a nemzet,
az állami önállóság, teljes függet-
lenség és demokratikus átalakulás
azonnali megvalósítását.

Ha alkotmányosságunk folyto-
uosságának megóvása elsőrendű
nemzeti érdek volt mindig, foko-
zotlan annak kell azt tekintenünk
na, amidőn holnapra gondolva lát-
nunk kell, hogy a béke gyors és
megnyugtató eredménynyel csak
olyan tényszerű közrehatásával va-
lósítható meg, kiknek az egész ma-
gyar nemzet szabadon megnyilvá-
nult bizalmára lehet hivatkozniok!

A képviselőház mai összetételé-
ben erre — sajnos — nem hiva-
kozhatok!

Az országgyűlés feloszlításának
joga a koronás királyt illeti, ennek
gyakorlására legális uton a királyt
kényszeríteni nem lehet.

De nekünk képviselőknak a mó-
dunkban áll a nemzetnek alkalmas
nyújtani a megnyilatkozásra és
azoknak képviselőkké választására,
akikben biznak. Mondjunk le man-
dátumunkról!

Még a ma érvényben levő szük-
keretekbe szorított választójog
alapján megejtendő választás és a

nemzet megnyilvánult akarata alap-
ján keletkezeti törvényhozó testü-
let jog létrehozni, mely birni fogja
a nemzet bizalmát és a külföld előtt
is a nemzet tekintélyével felvérté-
zett tárgyaló félként jog a béketárz-
gyaláson megjelenhetni.

Félre tekt a pártkeretekkel, a
kicsinyeskedő pártoskodással. Csak
egy párt létezhetik az országban: a
magyar nemzet egységes tömörü-
lése!

Csak egy programja lehet min-
den magyarnak:

Hazánk függetlenségének és te-
rületi integritásának egyesült erő-
vel való megvalósítása és megvédé-
se, teljes, becsületes demokratizá-
lás az állami élet egész területén.
Rend, nyugalom, szorgalom, taka-
rékosság, melyek nélkül az önálló
állam a reá nehezede terheket el
nem viselhetné.

Kérlek, egyesüliünk ennek a fel-
vetelt eszmének gyors megvalósítá-
sára és cselekedjünk ennek értel-
mében haladéktalanul.

Hazafias üdvözléttel
Budapest, 1918 október 31.

A főváros közleledése biztosítva van

(A Déli Hírlap tudósítójától.)
Polkusházy alpolgármester a fővá-
ros husellátásáról a következőket
jelentette ki:

— Bárhogyan alakul is a helyzet, a
főváros közönsége nyugalommal vár-
hatja az elkövetkezendő időket, mert
a főváros a legfontosabb élelmicikkak-
kel, liszttel, burgonyával, zöldségfélék-
kel stb. jó időre el van látva. Külö-
nösen a lisztkészlet elegendő. Azok,
akik beszerzést esportlájuktól a lisztet
november 1-én nem kapják meg, ismét
meg fogják kapni kenyérjegyeiket.

— Burgonya körülbelül 5—600 vag-
gon áll rendelkezésre. A burgonya ára
olcsóbb lesz s a fejadagot egy kilo-
grammal jelemelik. Mihelyt a sze-
mély- és vagyonbiztonság helyreáll, a
közégségi élelmiszerüzem bódéit azonnal
megnyitják.

A bankok gondoskodnak a munkások kifizetéséről

(A Déli Hírlap tudósítójától.) A pénz-
intézetek ma a munkások kifizetésére,
valamint egyéb közszükségleti célcokra
szolgáto összegeket akadálytalanul folyó-
cítotak. Különösen sürgős egyes elszige-
telt esetekben a Nemzeti Tanács iródája
adott a kifizetésre engedélyt. A közönség
a bankokban a legnagyobb nyugalom-
mal viselkedik és csak a szükséges pénz-
mennyiségokért jelentkezik. Pánikot se-
hol sem észleltok. Beck Lajos, az Osz-
trák-Magyar Bank budapesti kormány-
zója intézkedett, hogy a bankjegy-
nyomda a budapesti főintézetet megfelelő
pénzmennyiséggel lássa el, úgy, hogy a
holnapi nap folyamán a bankok akadály-
talanul minden kifizetést teljesítsenek.

Német szervezkedés Csehországban

Leitmeritz, november 1.
(M. T. I.) Harlt képviselő a cseh-
szági német országos kormány és a
csehországi német állam nevében a
közrend és biztonság fentartása érde-
kében átvette a leitmeritzi katonai pa-
rancsnokság vezetését. Az új leitme-
ritzi katonai parancsnokság hatásköre
most már kiterjed Csehország vala-
mennyi német területére.

Az új miniszterek a Déli Hirlap útján — az országhoz

Az új Magyarország első radikális és népkormányának tagjai a Déli Hirlap kérésére nyilatkoztak a nyilvánosság számára. Addig is, amíg a kormány a parlamentben tesz hitvallást szándékairól, itt adjuk az egyes miniszterek kijelentését.

Buza Barna:

— Természetesen boldog vagyok, hogy a nép akarata ilyen fényesen diadalmaskodott és most már erősen hiszem, hogy ez a nép, amely olyan fényesen le tudja győzni ellenségeinek összes hatalmát, le tudja győzni önmagát is, a saját túrelmeit és heves indulatait. És ha helyreáll a rend az országban, a legrövidebb idő alatt megkötjük a békét.

— Erős a bizalmam, hogy megmenthetjük Magyarországot területi épségét és ha ezt elértük, akkor Magyarországra olyan kedvező fejlődési korszak következik, ami eddig még nem volt Magyarország történetében.

— A háború minden áldozata és vesztesége dacára is, ha most meglesz a béke s megmarad az ország épsége, az összes európai hadviselő államok között Magyarország lesz még mindig aránylag a legkedvezőbb gazdasági helyzetben. Hiszem, hogy egy évtized alatt céltudatos és erős munkával megkésztethetjük az ország évi termését s megkésztethetjük a nemzeti jövedelmet is. A többi európai országok mindekét tekintetben már a háború előtt elérték körülbelül a fejlődés legmagasabb fokát, úgy hogy itt már a terméshozamot és a nemzeti jövedelmet növelni legnagyobb nehézségbe ütközik, míg mi eddig csak a fejlődés útjának a felét tettük s így előttünk még nagyszerű haladás kilátásai vannak.

— A földmívelésügyi tárca tekintetében a legfontosabb és a legelső programponthoz juttatja és a földbirtokosok mostani katasztrofális elosztását gyökeresen megjavítja.

— Sürgősen szükségesnek tartom a vízierőművek állami kiépítését, hogy egyik legnagyobb gazdasági bajunkat, a szénhiányt, ezzel pótoljuk.

— Ezután a gazdasági kamarának a legdemokratikusabb alapon való azonnali felállítását, hogy az ország mezőgazdasági termelése tökéletesen szervezve legyen és a mezőgazdasági kamara indítaná meg a legerőteljesebb többtermelési propagandát, amely bizonyosan el fog vezetni a nemzeti termelés megkésztetéséhez.

Jászi Oszkár:

— Én már husz esztendeje hirdetem, hogy a nemzetiségi kérdés

a magyar politikának archimedési pontja, mert csak innen lehet a régi feudális világot alapjában megváltoztatni. Minden demokrácia, amely nem áll a teljes nemzetiségi egyenjogúsítás elvi alapjára, talmi demokrácia. Ezt az igazságot a béke tespedő légkörében sehogysé akarták megérteni. Most a világ vajadásának égő kobójában kezdik észrevenni az emberek, hogy ez a régi magyarosító politika nemcsak súlyos igazságtalanság volt nem magyarajku bonfitársainkkal szemben, de a szinmagyarság kultúráját is végzetesen felőrölte.

— A mi feladatunk most az, hogy ezekben a fergeteges időkben levonjuk ennek a felismerésnek összes gyakorlati következményeit, csakis így születhetik meg a béke az ország minden népe között, vele együtt a kulturmagyarság nem is remélt renaissance.

Kunfi Zsigmond dr.:

— Négy nap előtt súlyos forradalmi válság nélkül ment volna végbe a magyar demokrácia uralomra jutása. Konok és kicsinyes politikai fondorlatok akadályozták azt meg, hogy a Magyar Nemzeti Tanács ilyen válságok nélkül vehesse át azt a hatalmat, amelylyel azonnali békét, gyökeres népuralmat, radikális és teljes szabadságjogokat akart teremteni.

— Az elmúlt huszonnégy óra nagy, példátlanul gyönyörű forradalmi harcai egy csapásra döntötték meg a régi osztályuralmat. Az új kormány a polgárok, munkások, katonák forradalmából született meg, én csak azt kívánom, hogy módjában legyen a leggyorsabb megvalósítani programját.

— Békét akarunk teremteni napok alatt, ha lehet órák alatt és meg akarjuk valósítani Magyarországot teljes demokratizálását. Azonnal tárgyalásokat kezdünk a csehtót és délszláv nemzeti tanácsokkal, az ország nem magyarajku nemzetének nemzeti bizottságával.

— A Magyar Nemzeti Tanács eddigi szervezete fennmarad, ennek kiépítésében a benne résztvevő pártok és társadalmi szervezetek továbbra is helyet foglalnak.

Lovász Márton:

— Reméljük, hogy a nyugalom most már helyre fog állni, ami annál kívánatosabb, mert az ország mostani állapota borzasztóan nehéz feladatokat ró a kormányra, amelyekkel természetesen akkor, ha belső zavarok is volnának, csak igen nehezen tudna megbirkózni. Ezért most mindenkinek az a kötelessége, hogy a rend és a nyugalom helyreállítására és fenntartására működjenek közre.

— Ami tárcámat illeti, a kultusz-miniszteriumot csak ma foglalom el, programról addig nem nyilatkozhatom, amíg bizonyos előzetes kérdésekkel nem vagyok tisztában.

Nagy Ferenc:

— Az Országos Közélelmezési Hivatalra óriási feladatok várnak, amelyeknek sikeres megoldása ma nem csupán élmezési, hanem jelentékeny részben szállítási feltételektől függ.

A rendkívüli viszonyok a hivatalt nem találták készületlenül és minden lehető eszköz igénybevételevel reméljük, hogy az ország el látása továbbra is biztosítva lesz.

Beck Lajos — az Osztrák-Magyar Bank magyar kormányzója

(A Déli Hirlap tudósítójától) A Nemzeti Tanács kormányának egyik legelső intézkedése volt, hogy az Osztrák-Magyar Bank budapesti főintézetének vezetésére magyar embert nevezett ki. A megbízást Beck Lajos kapta, aki azonnal hozzáfogott felelősségteljes munkájához.

Alkalmunk volt Beck Lajossal hosszabb beszélgetést folytatni munkatervéről.

— A jelenlegi viszonyok között első és legfontosabb kötelességemnek tartom a bank zavartalan ügymenetének biztosítását és annak a szerepnek fennakadás nélkül való betöltését, amely a jegybankra vár. Remélem, hogy sikerülni fog a rendkívüli nehéz helyzet dacára is elegendő fizetési eszközről gondoskodni, úgy, hogy a jelenlévő pénzügyi szükségletnek eleget tehetünk. A normális viszonyok helyreállta után fogunk csak foglalkozni az önálló népbank felállításának kérdésével.

Arra a kérdésünkre, hogy ez mikorra várható, a kormányzó nem adott határozott feleletet, de szavaiból kitűnt, hogy a legközelebbi időben szándékozik ezzel foglalkozni.

Kormánybiztos és új községi választásokat követelnek a főváros alkalmazottjai

Monstre-küldöttség a Nemzeti Tanácsnál

(A Déli Hirlap tudósítójától.) A Fővárosi Alkalmazottak Országos Szövetsége tegnap este dr. Ladányi Ármán elnökletével nagygyűlést tartott, amelyen sok száz fővárosi tisztviselő, tanító, al-tiszt és munkás vett részt. Czöbel Ernő úr, fővárosi tanár határozati javaslatot terjesztett elő, amelyben követelik, hogy a népkormány ragadja ki a mostani korrupt, virilista közgyűlés kezéből a főváros vezetését, osszassa fel azonnal a közgyűlést és rendeljen el új községi választásokat az általános községi választójog és a virilizmus eltörlése alapján. Az átmenet minél rövidebb időtartamára szüntessék meg a bizottságok működését és a polgármester helyett kormánybiztos vezesse az ügyeket. A kormánybiztos mellett csakis a tanács működjen, amelyet azonnal ki kell egészíteni a tisztviselők, tanítók és munkások bizalmisférfjaival. Követelik a főváros alkalmazottjai szá-

mára a mai árviszonyoknak megfelelő, emberséges fizetések rögtönös életbeléptetését.

Czöbel Ernő dr. nagyszabású, szocialista városprogramot felölelő beszéde után Csergő Hugó, a Népjóléti Központ igazgatója és mások szólaltak fel. A nagygyűlés, amelyen feltűnést kellett dr. Wildner Ödön tanácsnok megjeleneése, egyhangulag elfogadta a követeléseket és elhatározta, hogy ma reggel kilenc órakor monstre-küldöttségben terjesztik elő követeléseiket a Nemzeti Tanácsnak.

Reggel 9 órakor több száz fővárosi alkalmazott, tanító és munkás gyülekezett össze a városháza udvarán, akik abban a hiszemben, hogy a Nemzeti Tanács tagjait a városházán fogják találni, fél tíz óráig ott várakoztak. De mivel a miniszterek részéről senki sem jelent meg a városházán, Czöbel Ernő dr. tanár vezetésével felvonultak a várba, a miniszterelnöki palotához.

Spanyol nátha ellen

a legjobb az ANACOT-pasztilla. Egy fiola (40 drb) K 1.80. Nagyban és k csinyban. Utánvét mellett szállít

Orbán Fivérek drogeria, Epest, Veres Páncs-u. 10. Tel. 163-59

Szölkötöző és egyéb zsinogét

vásároljon Tintner Ármán zsinogmagyarságkötésben, Budapest, VII., Dob-u. 8. Tel.: 110-04.

"TRIO" ruhakéltőpár egy 60 filléres dugó, hossza, nem törül, sem műanyag, darabonként K 1.85, rövidet 75 fillérért. Használt, nem törül, palackdugót K 0.85. — Kibontva, postautánvétellel. Új palackdugót kg-ként 115. — koronáz előzetes megintás mellett. HASZNÁLT EMLÉK DUGÓGYÁR, Budapest, VII., Alpar-úton 10. sz.

DUGÓT veszlek, Használt perzsgó dugó, hossza, nem törül, sem műanyag, darabonként K 1.85, rövidet 75 fillérért. Használt, nem törül, palackdugót K 0.85. — Kibontva, postautánvétellel. Új palackdugót kg-ként 115. — koronáz előzetes megintás mellett. HASZNÁLT EMLÉK DUGÓGYÁR, Budapest, VII., Alpar-úton 10. sz.

Cigaretta-hüvelyt

viszonteladónak ajánlok

bármely nagy mennyiségben. — 2. és 3. sz. Amkor hvg., Amkor Spoz., Edelbud., Flor Belmont, Balász a legelő legutányosabb árban. Szivarpapír Cabinet, le szonit Sirocco sz. Levélpapír napokban, dobuzokban általában nagy választék mérsékelt áron. Célközeli Samu könyv és pap. Postaküldemények utánvétellel esz-pitkeresek, ad küldöttelek, programelmenyvel és (szölnök Doboka m.) teljesen meggyőződik pontos és igen szölnö kiszolgálásomhoz.

Foglyok v. munkásoknak

felhívom az első vásárolhat Koch Pártvárosában Csengery-úton 1. sz.

Sternberg
cs. és kir.
udvari hangszergyár

Meglepő a Sternberg „Etofon” esodatiszta hangja

5. sz. jó szerkezetű ... K 180.—
8. sz. elpusztíthatatlan ... K 250.—
65. sz. tinom mahagon 2 rugós K 800.—

Tűéséres gramofonok óriási választékban 180.—, 250.— és 500.— kor-ért

Árjegyzék ingyen. Lemezok drája K 14.—
Budapest, Rákóczi-ut 60

HIREK

A DÉLI HIRLAP TELEFONSZÁMAI:

Felelős szerkesztő József 64-46.
Szerkesztőség: József 63-50, 63-52,
64-48, 64-47.
Interurban b. 126.
Kiadóhivatal igazgatója: József 63-51.
Kiadóhivatal: József 64-50.

Éjjel a Várban

(A Déli Hirlap tudósítójától) Feltizenegy. Az eső elállt, langyos, majdnem tavaszi levegő árad itt a Várban. Néma csönd. Csak néha száguld egy-egy autó át a Lánchidon és dühöngése kísértetiesen visszhangzik az éjszakában. A város egészen csendesnek látszik, olyan, mint máskor, mint a legrendesebb hétköznapon. A Duna partján pislogó gázlámpák fénye bágyadtan örög meg a víz tükrén, amely épp oly nyugodt, mint a város: senki sem gondolta, hogy ma van a forradalom második éjszakája.

A miniszterelnökségi palota ablakai fényesek. A népkormány dolgozik. A palota udvarán autók állnak. Viszik a parancsokat és hozzák a híreket. A sajtóirodában folyton szól a telefon. A Nemzeti Tanács jelentéseket tesz és utasításokat kér. Az elsőemeleti tanácskozási teremben pedig permanenciában van az első magyar népkormány.

A miniszterelnökség öreg portása csodálkozva nézi az új világot. Nem szokta meg, hogy a föltekéje előtt bajnetaufos katonák álljanak őrt, az ő eddigi gazdáit mindig simán és könnyedén libbentek be a miniszterelnökségi karnoszékba. Fáradtan az izgalomtól pipáztat az öreg portás és elmondja, hogy Wekerle Sándor már kedden reggel készülődött és pakkolt, de azért még kedden egész nap és a keddtől szerdára virradó éjjelen dolgozott, intézkedett és fogadta a jelentéseket. Szerdán reggel aztán felpakkolt az öreg és búcsút mondott a miniszterelnökségi palotának, most már talán igazán és visszavonhatatlanul örökre. Alig tette ki ballábát Wekerle, jött Hadik János és egészen tegnap délig egyfolytában dolgozott a palotában. Egy percre senkire nem mozdult ki innen. Közben azonban óriási volt a zűrzavar, azt mondja az öreg portás, hogy itt is érezni lehetett, hogy történni fog valami.

Most egy fegyveres katonával elindultunk, hogy megnézzük milyen a királyi vár a forradalom második éjszakáján. A Vár környékén egyetlen őrszemét sem látni, a várta üres, csak egy álmos rendőr posztol ott és elmondja, hogy délben hiába várták az őrséget, nem jött senki. Évtizedek óta ez volt az első nap, hogy a királyi várban nem állott katonaság. A Vár boltíves bejárata alatt egy csendőrszundikál, neki sincs semmi dolga, bátran hazamehetne. A palotában néhány ablak világos, talán virraszt a főherceg.

A pesti Dunaparton e pillanatban teherautó száguld végig, látni rajta a katonákat és tisztán hallható a Kossuth-nóta. Majd ismét egy autómobil robog át a hidon és felkanyarodik az Albrecht-úton. Jelentést hoz a népkormányban.

Tizenkettő is elmúlt és a miniszterelnökségen még mindig tart a tanácskozás. Az alvó város nem is sejt, hogyan örködnek felette fent a Várban. (b. t.)

— Halász Lajos úr. — sajtófőnök.

Károlyi Mihály gróf a miniszterelnökségi sajtóosztály vezetőjének Halász Lajos dr.-t, régi és kiváló hírlapíró-társunkat nevezte ki. A hírlapíró-társadalom Halász Lajos kinevezését oszlatlan örömmel fogadta. A Déli Hirlap is megelégedéssel üdvözli Halász dr.-t új állásában. Sajtófőnöknek eddig a mindenkor kormányok rendszerint stréber ügyvédek, minden brávószólgálatra kapható exisztenciákat nevezett ki, Halász Lajos vérbeli újságíró, aki a mai nehéz helyzetben is becsülettel meg fogja állni a helyét.

— Részletforradalmak a fronton. Négy nappal ezelőtt a 17. és 50. hadosztályok kiképző csoportjaiból az olasz frontba menetszázadokat állítottak. A fronton még akkor senki sem tudott a pesti eseményekről s a 46., 39., 101., 29., 5. és 65. magyar ezredék menetszázadai spontán elhatározásukból, tisztjeikkel együtt megtagadták az engedelmességet. Honvédeket és egy lengyel gyalogezredet, több mint egy hadosztályt küldtek ellenük. A honvédeket a vezénylő Fehér ezredes azzal vezette félre, hogy cseh lázadókról van szó s így sikerült a felkelő magyar századokat lefegyverezni. A front mögött börtönökbe és magas kőfallal zárt temetőkhöz csukták őket, ahonnan az észbekapott honvédek a tisztjeiket és altiszteket kiszabadították. Ezek az utolsó sebesült vonatra kapaszkodva menekültek. Egyik őrmester, aki ma érkezett ide, jelenti, hogy a fronton semmit sem tudtak, újságot egy hete nem kapnak és teljesen tanácstalannak. A népkormány figyelmét felhívjuk erre a nagyon fontos közvéleményre.

— Még nem léptették életbe a felémelt villamosstarifát. A népkormány uralmának mai első napján súlyos új antiszociális adó életbejelentése várt a pesti népre. A villamosjegyek árának husz, illetve harminc és negyven fillérré való felemelését ugyanis november 1-ére határozta el a fővárosi tanácsa, amely az előző városi házsi rezsim óriási deficit-számláját így akarja kifizettetni a közönséggel. Az árdrágítás azonban ma még nem lépett életbe s a délelőtt közlekedő villamosokon még mindenütt a régi jegyárakat fizették. Ez nyilván a tegnap grandiózus események következtéből, bár a főváros hasznáról lévén szó, érthető, hogy a közúti nem siet az áremeléssel. Milyen szép volna elképzelni, ha a népkormány egyetlen tollvonással megsemmisítene az előző kormány jóváhagyó határozatát s uralmát azzal kezdené, hogy a szegényebb lakosságtól elhárítaná ennek a népellenes adónak terhét.

— A közbiztonságról négy és fél vagon zsirt loptak el. Tegnap reggel, amikor a forradalom hírére mindenütt beállították a munkát és a közbiztonsági munkásai is kimentek az utcára, nagyobb fosztogató tömeg behatolt a közbiztonsági hidra és minden, ami kezük közé került, ellopott, kirabolt. Négy és fél vagon zsir — illetve szalonnát vittek így el a fosztogatók, ami a mostani súlyos zsirhiány miatt szinte pótlhatatlan veszteséget jelent, különösen a fővárosi élelmiszerésnél.

— Pesti Futár. Három Nádas-cikk van a Pesti Futár mai számában, a kiváló pesti satirikus meglepő, egyszerű írásai az eseményekről. Hol kezdjem, Részlet vettem a véres tüntetésben, Borlevegő a frappáns cikke címei. A szenzációs szám, — melyben még sok egyéb érdekesség is van, — mindenütt kapható, ára 60 fillér.

— Sziintessék meg a címeket. Ma talán egész Európában csak Magyarországon dühöng a címkör-ságnak az a kínai formája, hogy a rangjára minden emelkedő fokán egy-egy szótaggal hosszabb jelzőt illeszlenek a közéleti jeles neve elé. Tessék csak megfigyelni a Nagy-Sá-Gost hogy követi a Mé-Tó-Sá-Gos, majd a Fő-Mé-Tó-Sá-Gu és Leg-Ke-Gyel-Me-Sebb-U-Ram, akár-csak a mandarinok virágos epitheton ornansai, amelyek bizonyos fokon már legfeljebb sünggel vagy rőffel mérhetők. Ennek meg kell szünnie. Ha már valaki éppen annyira ragaszkodik a bárósághoz, grófi vagy hercegi rangjához, szólítsák egyszerűen báró, gróf vagy herceg urnak. Végre — ha nem is tehet róla — annak született. De udvari és királyi tanácsosnak még senki sem született. Ezek a titulusok különben is tegnap óta minden értelmüket elveszítették, nincs hát semmi jogosultsága annak, hogy egy igazán demokratikus államban tovább méltóságoskodjanak. A Nemzeti Tanács feladatai közé tartozik, hogy mielőbb hivatalosan is megszüntesse a címeknek ezt a múltból ittfélejtett hű barbarizmusát, amely eddig is legfeljebb arra volt jó, hogy egy-egy Ke-Gyel-Mes-Ur megpukkadjon, ha véletlenül valaki Nagy-Sá-Gosnak titulálta.

— Krumpli — jegy nélkül. A forradalom sok kedves apró epizódja között helyet kér magának egy ferencvárosi fűszeresnek az az elhatározása, hogy a burgonyát a szegény emberek között jegy nélkül árulja ki. Reggel nyolc óra tájt terjedt el a hír, hogy a munka mindenütt megáll s az üzleteket bezárják. Alig hogy a ferencvárosi fűszeres leeresztette üzlete redőnyeit, érkezett meg egy nagy társzerkesztő burgonyája. Nem akarta megszegni a munkaszünetet és hirtelen elhatározással felajánlotta az utca népének, hogy az egész rakomány burgonyát jegy nélküli kiadásban adja át az árul. Pár perc múlva nagy tömeg verődött össze a társzerkesztő körül, szegény asszonyok, kosarakkal boldogan vitték a burgonyát, amelyet a derek fűszeres mérleg híján, csak egy szeméremtéssel és gazdag ráadással mért ki. Fél óra múlva az üres társzerkesztő fehér rózsás bakák rekvirálták el.

— Góterhalte vagy semmi. Az egykori császárhimnusz ma már a legtökéletesebb anachronizmus s inkább szánalmas mosolyt kelt már, mint felháborodást az a szivós piócaszemlem, amely nem akar lekapcsolódni a drill néphimnuszáról, Debrecen után most Nagyváradnak van meg a maga Góterhalte esete. Egy harctéri sebőben elhunyt honvédtisztert temettek. Ertsey István hadnagyot katonai pompával s katonazenével. Mikor a gyászmenet a temetőbe ért futótűzként terjedt el a hír a honvédtisztek között, hogy a honvédszenekar a sírnál a Góterhaltét fogja játszani a disztróvesek leadása után. A tiszték a temetésen jelenlevő Obrincsák ezredeshez fordultak s megkérték, hogy a megváltozott viszonyokra való tekintettel, parancsolja meg a zenekarnak, hogy a Góterhalte helyett a magyar himnusz járjassza. Obrincsák ezredes nem mert intézkedni, hanem a város katonai parancsnokától kért utasítást. A parancs csakhamar megjött: a zenekar azonnal vonuljon be! A Góterhalte elmaradt, de elmaradt a magyar himnusz is, pedig a parancsnoktól tábornoktól az utolsó bosnyák bakáig már Nagyváradon is tudta mindenki, hogy a közös hadsereg a múlté.

— A Magyar Mozgóképsszínház tulajdonosok Országos Szövetsége szerdán, október hó 30-án tartott rendkívüli választmányi ülésén egyhangú lelkesedéssel elhatározta a Magyar Nemzeti Tanáchoz való csatlakozását és vállaltaikat a Nemzeti Tanács védelme alá helyezték.

— Flottenkommando Befehl No. 148.916. Egy magyar tengerész levelet küldött hozzánk Fiuméből, amelyet egy bajtársa hozott Budapestre. A levélben a matrósok sok bajtársa nevében megváltó szavakban tudatja velünk, hogy a parancsnokságuk hogyan bántik el a magyar lapokkal. Minden kommentár nélkül közöljük a hajóhadparancsot, amely ma már hála istennek nem egyéb, történelmi dokumentumnál. Egy magyar radiotelegrafista 1918. október 26-án a következő távirati parancsot fogta fel:

Im Anschluss an den tel. Erlass 148.916. wird verfügt die budapester Blätter: *Világ, Népszava, Pesti Hirlap, Pester Lloyd* vom 25. Oktober, ferner die Ausgaben des *Déli Hirlap* vom 25. und 26. Oktober zu beschlagnahmen und zu vernichten. Lok bef. des Gsts zu Op. No. 148.916.

(148.916. számú sürgönyi parancs kiegészítésül elrendelem, hogy a *Világ, Népszava, Pesti Hirlap, Pesti Napló, Pester Lloyd* október 25-én továbbá a *Déli Hirlap* október 25. és 26-én számai elkoboztatásának és elégetésének. A hajóhadparancsnokság vezérkarának 148.916. számú parancsához.)

— Városi papírpénz Debrecenben. Debrecenből jelentik: Debrecen város tanácsa elhatározta, hogy az aprópénzhiány enyhítésére 10, 20 és 50 filléres papírpénzt fog kibocsátani százezer korona értékben. A papírpénznek csak a város területén lesz értéke.

Burgonya

ellátmányát az egész óvra azonnal eladja NEMZETI elemiszer nagykereskedő, Budapest, Perenc J. zsefrakpart 1. Telefon Jóvásof 54 75

Ajánlunk

azonnali szállításra, budapesti rak-tárunkból prima, zöldszerű, kristályos

vasgálicot

100 kg-ként 60 K-ás árban.

Hazai Kereskedelmi és Forgalmi R.-T. Budapest, V., Akadémia-u. 20.

Sürgöycím: „GROSS ST“
Telefonszám: 113-66.

MÜBUTOR

kizárólag elsőrendű! Lapidus Mór és fia tisztelt Árúgyár, Epest, Rózsa-u. 72

Vastartályok

használt, de kifogástalan állapotban, szegletes alakban, szegletes alakú, darabonként 65, 100 és 180 hektoliterli tartalommal.

Vashordók

újak 200 és 700 literesek ad budapesti rak-tár azonnal szállíthatók.

Műszaki és Gépközellémi Társaság Budapest, VI., Podmaniczky-u. 19. Sürgöycím: „MEGÉRE Budapest, Tel.: 71-08.

Spanyol-járvány után **fertőtleníti**

Disinfectum. — Telefon 14-59

Főpincér

egy jömenetelű Kaffé-restaurant részére felvételek. Ajánlkozó adják is címüket — életkoruk megjelölésével — Tanzer hirdetés-irodájában, IV., Szervita-tér 8. sz.

Fogorvos dr. Bársony Lajos

Kossuth Lajos-u. 14-16. Rendeléstől újbol megkezdte
Telefon 46-41. Telefon 46-41.

MAUPASSANT legújabb könyve!

Atörvénytelen fiu

most jelent meg és mindenütt kapható. Ára 80 fillér. — „Világosságok“ kiadása, Budapest, VIII. ker., Feeske-utca 18. szám

— **Uj Corvina.** Most íródik, toll és pergamen nélkül az új magyar Corvina legdrágább kötete. Testvéri szoritásra nyújtott kéz a csatlja, könyv gyémántja az éke, piros iniciáléja vér s a eserkoszoruba foglaló fekete holló — a nép madara. Most íródik, mi írjuk, megunkról. Mi lesz benne? Nincs olyan analfabétája ennek az országnak, aki ne tudná elolvasni gránitköcskére írott betűtű Nagy fejezőt kezdődik. Dózsával és Kossuth-tal találkozunk, ha a multat lapozzuk át hasonló után kutaiva s ebből a két névből áradó eleven erő csakugyan ma az egyetlen értékünk, amit csorbítatlan épségben őriztünk meg a jelennek s amit a régi Magyarországból még érdemes megmentenie a jövődönk. Egy eszmét jelent ez a két — egymástól századokkal elválasztott — név: a szabadságot, annyi vérszűretnek legdrágább gyümölcsét. Tavasz forradalmak nem hozták meg, csak virága mámoros illatát, ez az ősz azonban gyümölcsös ősz lesz. Betelt az idő, ameyről a tizenkilencedik század lakója, a dolgozó nép prófétájá szövege: Nézzetek körül és lássatok. És ne adj a magyar Sors, hogy a tanulság keserű legyen. Az új Corvina első piros sora után a béke aranyával folytatódják az áldott szöveg, amely hírt tesz mellettünk a jövődében fiaink és unokáink előtt.

— **Külajék haza az éhező bosnyákok!** A háború kitörése után a hadvezetéség Boszniában ezerszámmra fogdosta össze azokat a férfiakat, akikről azt gyanította, hogy komitások, vagy akik egyszerűen csak munkanélküli voltak. Itt a Kékgyögy-utca vagán, ahol a Nemzetvédelmi-ut kezdődik, építétek számukra egy barakkot. Most, a háború végén nagyértékűvé lett az anyagokban és élelmiszerekben való szükség. A bosnyákok bizony soha nem usztak jómódban. És most már képtelenül rossz a helyzetük. Ugyszólván félmeztelenül járkálnak az utcán. A rongyos katonaruhájukon keresztül kilátszik a bőrük. És éheznek. Budának azon a vidékén napirenden van, hogy ezek az éhes és rongyos szegény emberek betörnek a pékboltokba. Az utcán meglátnadják fényes nappal azokat a családokat, akik kenyeret, vagy akár mélyen mélyre élelmiszert visznek. Vesszélyeztetik a közbiztonságot az egész környéken. Betegségek dunnak köztük, mindenféle járványt terjesztenek és mi lesz közöttük telen? A barakk felületlen. Megfagyának valamennyien, ha nem küldik őket haza. Az illetékes hatóságoknak kötelességük lenne intézkedni, hogy ezeket az embereket, akik négy év kínlódnak itt Budapesten, végre hazaküldjék első sorban emberiségéből, másodsorban, mert féltékenység teszik a biztonságot azon a vidéken és harmadszor, hogy lebontassák és elhúthassák azia barakkot, amelyre most főhívjuk a tiszt főorvos figyelmét, amely valóságos birodalma mindenféle bacillusnak.

— **Pörtschachot felgyújtották.** Belső jelenti tudósítók: Alpesvidéki képviselőktől kapjuk a hírt, hogy a wörtlő mellett Pörtschach firdőhelyet, amelyet békeidőben állandóan igen sok magyar firdővendég látogatott, lángok-ban áll. Lázádo horvát katonák gyújtották fel a szép firdőhelyet, továbbá a környéken lévő több alpesi faút is.

— **Az Ernst-Muzeum aukciói.** Az Ernst-Muzeum a Vigadó épületében április havában kiállított, de nem aukciónál antik szőnyeggyűjteményből november hó 2-5-ik kiállítását rendez. A szőnyeg-aukció november 6-án kezdődik. Dr. Balassa István gyűjteménye és különböző magángyűjteményből származó régiségek, értékes porcellánok, fafaragványok, miniatűrök és a magy. kir. Iparművészeti Muzéum szőnyegének másodpéldányából a kiállítás november hó 16-án kezdődik és tart november hó 19-ig. Ezekből a tárgyakból az aukció november hó 20-án kezdődik naponta dé. ó. 11 órától 1-ig és d. u. 11-1 óra kezdve.

— **A mentők és a forradalom.** Az utolsó 48 óra alatt valóságos emberföldön munkát végeztek a mentők, akikről el lehet mondani, hogy a forradalom legaktívabb szereplői közé tartoztak dr. Kovács Aladár főorvos, igazgató, dr. Sebők Zsigmond főorvos, Zimmermann Béla őrsvezető és Szécs Miklóssal az élén a testület napok óta állandóan permanenciában volt. A mentő-napló érdekes feljegyzéseivel szintén hozzá fog tartozni a forradalmi napok történései aktájához. A száraz adatok arról tesznek hiteles tanúságot, hogy vér is folyt a vértelen forradalomban s a magasztos átalakulásnak is meg vannak a maguk áldozatai, halottjai és súlyos sebesülteit. A két nap alatt összesen 14 halálesetet állapítottak meg a mentők és 150 esetben nyújtottak első segélyt. Ebből a tegnapi napra esik 12 halott és 124 sebesült. A legtöbb haláleset és súlyos sérülés azokon a helyeken fordult elő, ahol foszlogatások történtek, így a Gubacsi-non, Ilatos-uton és a Szentendrei-uton. A halottak és sebesültek főként katonák és munkások, de vannak közöttük hivatalnokok, sőt hírlapírók is, kiket kötelességük teljesítése sodort a veszedelmes tumultusokba.

— **Mafázolás.** Tegnapelőtt délután 3 óraker temették Szécs Miklósát, a Ferenc Jósef-rend lovagiát, nyug. zalogházi főosztályt, a Magyar-Cseh Iparbank pénztárost. A megholdogulat ösvégén és három leányán kívül három katonára: egy tébori lelkész és egy tüzérfőhadnagy és egy tart. hadnagy (többszörösen kitüntetve) gyászolták.

— **Asthmát, tüdőveszesurótot, rekedtséget gyógyít.** Inhalatorium, Andrássy-ut 87.

— **Horozog Ferenc új színművé:** a „Tiltak”, mely a Belvárosi Színház-ban a jövő héten kerül színre. A kiváló író a Belvárosi Színház számára írta és a darab legalmasan érdekes héti jelenetének az a különös sajátossága, hogy az író egy színház speciális keretbe komponálta bele az élet. A színház dekorációi és világítási effektusai is érdekes kísérlet alkalmazni fogjuk szolgálai a darab rendezőjének. Bárdos Aranyos, aki a dekorációs megtervezésével Péter Sándor iparművészt és Pécs Alfréd festőművészt bizta meg.

— **Mozgóképek-ötthon.** A Nemzeti Tanács határozata értelmében a mozik ismét felvehetik üzemeiket a mai naptól kezdve. A Mozzókép-ötthon újra megnyitással egyszerűen premiérrel ünnepel meg. Bemutatja Molnár Ferenc világhírű remekéből „A testőr”-ből készült film-darabot, melyet a kiváló Corvin filmgyár készítette Gombaszögi Ftidával, Antalfy Sándorral és Rátkával a főszerepekben. „A testőr” mellett „A szögyényfolt” című legalmasan érdekes Póla Negri-kép megy. Előadások 3, 5, 7, 9 óraker.

SZÉP LESZ!

az arcodra. Határozó, fide háti bőrszín, minden arczsztatálatosság, széplő, majfolt, orrvörösséget nyomtatlanul elmulaszt az

Aranyvirágkrém

Próbátégely 6 kor., nagy tégely 10 kor., hozzávaló szappan 5.50 korona. Aranyvirágpuder fehér, róza és krém színben 5 kor.

Egyedli kapható a készítőnél: **Gróf Sándor gyoggytárban, Nagyteré 6/A.**

Kapható kis és nagyobb tetelekben: Telefon 14/52

Vegyes gyűjtemény

Vizsz?

VISZKRETEGSÉGET

sünnöt, ráb a leggyorsabbán elmulasztja a dr. FLESC E. reaci törvényesén védett

SKABOFONT-KENŐCS

Nem pisztá, teljesen szagtalan. Próbátégely K. 4.— nagy tégely K. 6.— csaldadag K. 12.— Budapeston kapható Török József gyoggytárban. Király-u. 11. Vidékre megrendelési cím Dr. Flosch E. Korona gyoggytára Győr. Skabofont-vidégre ügyeljük

A törökök letették a fegyvert

Angol hadihajók Konstantinápolyban

London, november 1.

(Reuter) Az Evening News jelentése szerint a török hadseregek Mezopotámiaiban, Szíriában és a Kaukázusban letették a fegyvert és megadták magukat Allenby tábornoknak és a többi brit parancsnoknak. A feltételek egyike az összes angol hadifoglyok azonnali szabadonboasztása, egy másik feltétel pedig, hogy a Dardanellék a brit hajóhadnak megnyitandók. Minden pillanaton megjöhet a híre annak, hogy Konstantinápolyt a brit tengeri haderő birtokukba vették.

Lukachich és Hadik közölte a királylyal a forradalom kitörését

(A Déli Hírlap tudósítójától.) A győzelmes forradalom történetéhez tartozik és érdekesnek tartjuk elmondani mindazt, ami a kritikás szerda éjszakáján lejátszódott.

A megholdogult k. u. k. Miltárkommando épületében — ilyen is volt valaha? — Lukachich altábornagy, az összes karhatalmi erők parancsnoka, már napok óta éjjel-nappal állandó permanenciában volt. Ő rendelkezett a katonaság és esendőség elhelyezéséről és készenlétben tartásáról. A győzelmes éjszakán a Várban Kaufmann László főhadnagy teljesített szolgálatot a szegedi ötös honvédek egy századával és gépfegyver-osztagával. Dolga azonban nem akad, az egész éjjel csendben tett el, csak a miniszterelnökség épülete és József főherceg palotája között volt nagy forgalom élénk sürgés-forgás. A főhadnagy a főhercegi palota telefonszobájában tartózkodott és szokatlan dolgokat látott. Hadik miniszterelnök, Lukachich altábornagy, József főherceg jött-ment, intézkedett, telefonált, világos volt előtte, hogy itt történik valami.

Lukachich tábornok a forradalom estején még szigorú parancsot adott ki a rend fenntartására és el volt tőkéve, hogy a nyugalmat és a csendet teljes erejével helyreállítja. Hajnal felé be kellett látnia, hogy a tüntetés elnyomása csak vérontás után lehetséges. Eppen ezért hajnali három óraker átment a miniszterelnökség épületébe, beszélt Hadik miniszterelnökkel, felhívta Schönbrunn és kérte, hogy kölljenek fel a királyt. Bekapcsolták telefonját a király hálószobájába. Jelenlést tett arról, hogy a helyzet súlyos és hogy a csapatokban bizni már nem lehet. Figyelemzítette a királyt, hogy a rend fenntartása okoellenül vérontással fog járni és még így sem biztos benne, hogy sikerül-e neki a fegyvert fenntartani és a tüntetést elnyomni. Javaslotta, hogy érintkezést kell keresni Károlyival, mert csak így kerülhet el a vérontás. A király elsősorban a gyermeket iránt érdeklődött, azt kérdezte, biztonságban vannak-e Gödöllőn és nem kellene-e őket Bécsbe vinni? Csak mikor megnyugtató választ kapott erre, folyt tovább a telefonbeszélgetés. Közben bejött Hadik János gróf volt miniszterelnök, ő vette át a kagylót és a király most már őt bizta meg, hogy keressen békés megoldást. Hadik erre Lukachich-csal együtt átment József főherceghez. Felkötölték a főherceg pongyolában jött lakosztályából és egyúttal tanácskoztak a most már forradalmivá vált

helyzetről. Akkor már tudtak róla, hogy Várkonyi tábornokot is elfogták és az egész helyőrség csatlakozott a győzelmes, vértelen forradalomhoz. Irásos parancs ment azonnali a készenlétbe helyezett csapatokhoz, hogy ne jöjjenek a népre. Mintha azok ráköttek volna testvéreikre...

— Akkor még mindig azt hitték, hogy Károlyi Mihály közbenjárásával sikerülni fog lecsillapítani a kedélyeket. Hadik még mindig abban a meggyőződésben volt, hogy a forrongó hangulatra való hivatkozással sikerülni fog neki Károlyt a Hadik-kabinetbe való belépésre bírni. 8 óraker elhatározta lemondását, amelyet telefonon közölt a királylyal. Ugyanekkor referált Hadik arról, hogy Budapesten kitört a forradalom. A királyt a hír megdöbentelte és első szava az volt: Károlyi...

... Az ötös szegedi honvédek főhadnagya vezetésével akkor már rőgen a Nemzeti Tanács győzelmes zászlajához csatlakoztak. (I. 2.)

Olaszok tüntetése és zavargása Triesztben

Trieszt, november 1.

(M. T. D.) Tegnap az olaszok tüntető körmenetekben vonultak fel Trieszt főutcáin. A körmenet élén olasz nemzeti színű zászlókat hordtak. A tüntetők olasz dalokat énekeltek, éltették az olasz Triesztet és Wilson. A városi tanács épületére délután olasz nemzeti zászló tűztek fel, melyet a tüntetők élénken üdvözöltek. Az esti órákban a csőselék, amely a tüntetéseket zavargásra használta fel, a sötét utcákban több helyütt foszogatni kezdtek. A tüntetők a kirendelt katonai osztaggal összeftközésbe kerültek és mindkét részről lövések dördültek el. Este kilenc óraker a rend helyreállott. Trieszt szélvái, akik a délszláv nemzeti tanács vezetése alatt szervezkedtek, nyugodtan viselkednek. Este bizottság alakult az olaszokból, az olasz szocialdemokratákból, a szlovénokból és a jugoszláv szocialisták képviselőiből.

Cukrász
ISTVÁN ÚJ SZANÁTÓRIUM, Hungária-körút 9.

Spanyolnáthat
eikerülti, ha száját naponta többször az „555” Enu Dentifrice szájjal
öblögeti, mely a legkellomásabb jelt pártatlan hatású fertőtlenítő szer. Kapható mindenütt. Gyárja a „Móscit” Hazai Általános Vegyi Ipar r.-l.
Budapest, I., Fehérváry-ut 33. szám
Telefon József 85-83 Telefon József 85-84

A forradalom központi idegrendszere

Hogyan vigyáztak Budapestre tegnap éjjel?

(A Déli Hírlap tudósítójától.) A forradalom legnagyobb sikerének azt a szemétkoest tartom, amely ma reggel, amikor hat órakor felkeltem, méltóságos nyugalommal, mintha mi sem történt volna, a kapu elé gördült. Tegnap délelőtt és tegnap este, amikor megvadult teherautók rohantak összeviszva a városra át, megrakva a lakosságától mámoros emberekkel, amikor a körutakon úgy rogozott a fegyver, mint valamikor a Zlota Lipa mellett, amikor az egész városban nem volt egy rendőr, csak felizzgatott, kábult emberek voltak, nem gondoltuk volna azt, ami ma reggel bekövetkezett.

Ma reggelre ez az új kormány, ez a Károlyi Mihály rendet csinál a városban, visszavarázsolja a város megszokott képét, minden működik, jön a szemétkoesti, járnak a villamosok, az utcákon megnyugodott emberek, akik magyarázzák a tegnapi eseményeket. A forradalom legnagyobb sikere ez az óriási szemétkoesti, a halkan a szóltan szomorú kocsissal...

Aljünk meg. Tegnap volt a forradalom napja, a nagy megújulás, az újjászületés napja. Az oroszlan lerázta magáról a testén élősködő bandát. Ez tegnap volt. Ma már azonban azt mondjuk a forradalomra, hogy „volt”, mert a mai nap a munka napja, a rendes megszokott munkáé.

Ma már tehát nyugodt szemmel állhatunk vissza a forradalomra, ha nem is láthatjuk az eseményeket történelmi távlatból, de nyugodtan feltehetjük mindazt, ami történt. Hol történtek a tegnapi nap eseményeit, honnan örködtek tegnap éjjel a város felől, hol és kik intézkedtek a közbiztonság biztosítására? — ezek a kérdések érdekelték elsősorban.

A forradalom központi idegrendszere a városházán működött. A tanácsstermet, ahol rendszerint a város egyes bizottságai tartják ülésüket, be rendezték az azonnali intézkedések megvalósítására. Ez a terem, ahol a pénzügyi bizottság rendszerint a Krausz Mayer-féle telkekről szokott vitákozni. Főhadiszállása lett a forradalom legfontosabb szervének, az ugynevezett főgőzintézkedő bizottságnak, amely a Nemzeti Tanács két megbízottjából Pogány Józsefből és Magyar Lajosból állott. (Mind a ketten hírlapírók.) Segédkezelést nyújtott nekik több fiatalember, akiknek legnagyobb része ugyan csak a hírlapírók közül került ki. Ennek a bizottságnak az volt a feladata, hogy állandó érintkezésben állva a kormánnyal és a városparancsnokkal, biztosítsa a rendet, gondoskodjék a katonák életméréséről, benzint utaltson a katonai autókra és egyáltalában meglegye az azonnali szükséges intézkedéseket.

„Ez a bizottság három nap óta ugyasbában állandóan szolgálatban van. Hejné Jónó hírlapírót megkérdeztem, mikor felelt le utoljára, azt felelte, nem emlékszik. Közben szakállát simogatta, pedig máskor mindig simára van borotválva.

„Ebben a tanácssteremben örködtek a katonákról péntek reggel virradó éjjel Budapest kilencszáz ezer lakosa felett.

Este tíz óra körül megjelenik a teremben Heltai városparancsnok, egy egész fiatal főhadnagy, a vállán keresztül széles nemzetiszínű szalag virít.

— Jelentem a bizottságnak, — mondja — hogy sürgősen fegyveres erőt kérek, mert ami rendelkezésemre állt, mind a városban cirkál. A külleken még nem eléggé biztos a levegő, azonnal kérek legalább ezer embert.

Mindazt, amit a városparancsnok elmondott, csak utólag tudtam meg, mert a főhadnagy száját egyáltalában nem lehetett hallani. A két nap óta tartó szakadatlan munkától, szónoklástól és ébrenléstől, teljesen berekedt. Olyan halkan beszélt, hogy teljesen lehetetlen volt megérteni, csak Magyar Lajos értette meg, aki maga is rekedt volt. Ugy látszik, a rekedtek megértik egymást.

Néhány perc múlva jön egy fiatal ember és a következőket mondja:

— Gonda Henrik, a volt sajtófőnök bejelentette csatlakozását a Nemzeti Tanácshoz.

A hírnök, aki ezt a hírt hozta, maga is mosolygott, a többi jelenlevők harsányan nevettek.

Közben állandóan jönnek-meának az idegenek. Egy uriember magántáviratot akar elküldeni, természetesen nem kaphat engedélyt. Megjelennek a félhivatalos távirati irodák emberei, akik, mint a sakálók vetik rá magukat a hírekre és nyomban letelefonálják lapjuknak. Egy küldöttség kíván bejönni a terembe — éjjel tizenegy óra — csatlakozásukat kívánják bejelenteni a Nemzeti Tanácshoz. Egy zászlós ül a teremben, aki többször elmondja a következőket:

— Ez a második forradalom, amelyet megélek. Az első Szimbirszkben csináltam végig...

Az asztal, amelynél a bizottság ült, volt a legforradalmibb a teremben. Röviden megkísérlem elmondani, mi minden volt az asztalon: egy beültött keménykalap, egy esomé kék másoló-papír, egy magas ételhordó, hatalmas aktatáska, újságok, poharak, egy Sellers-ívég, rengeteg szivarhamu, rengeteg tiszta papíros, amire az egyes utasításokat írják. Ezenkívül rengeteg sárgaréz ténartató, gyufatartó van az asztalon, de ezeket nem használják.

Közben mulik az idő. Éjfélre jár. Megjelenik a városparancsnokság egy embere, aki jelenti, hogy a városban rend van, csak a külvárosokban vannak kisebb összeütközések a rendfenntartók és a garázdálkodók között. Eddig összesen tizennyolc halott és mintegy száz sebesült van. Ez talán a világ legvértelenebb forradalma...

Táviratküldők egymásnak adják a táviratokat. Mindegyikük egy halom táviratot hoz. A vidék jelenti be csatlakozását és utasítást kér. A fontosabb eseteket a bizottság nyomban továbbítja az egyes miniszterekhez, akik már hivatalaikban ülnek. A telefon állandóan szól, hol a városparancsnokság, hol a miniszterelnök, hol a hadügyminisztérium ad utasításokat. Ezek a törhetetlen fiatal emberek nyugodtan ülnek az asztalnál, leírhatatlan bátorsággal intézkednek, mintha soha egyebet nem tettek volna, csak forradalmat csináltak volna.

A hatalmas teremben óriási olajfestmények. József nápor, idős Andrássy Gyula, Márkus József arcképei néznek le a falról. Letűnt nevek és velük örökre elmúlt tradíciók bámulnak a forradalom szervező munkáját. Az egyik sarokban elhagyottan áll Ferenc József hófehér mellszobája...

Budapest lakossága nyugodtan alhatott 1918. október 31-ről november elsejére virradó éjszaka.

Pusztai Béla

A hadügyminiszter rendelkezései

(A Déli Hírlap tudósítójától) Linder Béla hadügyminiszter tegnap este átvette hivatalát és első intézkedései a rend helyreállítására irányultak. Mindenekelőtt parancsot adott ki, amelyben elrendeli, hogy *ugy a polgári lakosság, mint a katonai személyek a birtokukban levő mindennemű fegyvert, lövészeret, továbbá mindenféle katonai felszerelést szolgáltatassák be a magyar királyi hadügyminisztérium kirendeltségének a régi képviselőházban.*

Ma korán reggel a hadügyminiszter fekete civruhában sorra járta a kaszárnyákat, ahol az őshajó, magistermetű civil megjelenése érthető feltűnést keltett. Csak mikor felismerték, hogy a polgári ruhába öltözött ur a népkormány hadügyminisztere, lött ki a katonákban a lelkesedés. Mindenütt harsány éljenzéssel fogadták a hadügyminisztert, aki a köréje sereglett legényességhez beszédet intézett. Felszólította a katonákat, hogy most, miután a szabadságért vívott győnyörű harcok első mámorát elszállt, legyenek mindnyájan higgadtak és gondoljanak arra, hogy a forradalom vívmányát csupán a renddel és fegyvellemmel lehet biztosítani. Őva inli a katonákat a zavargásoktól, amelyekkel a szent ügyet bemoeskolják. A hadügyminiszter felhívását a kaszárnyákban harsogó éljenzéssel fogadták a katonák és hangulatukból méltán lehet következtetni, hogy megfogadják a hadügyminiszter parancsait.

A csöcselék fosztogatása a rákosi rendező pályaudvaron

Rendszeres harc a katonák és a fosztogatók között

(A Déli Hírlap tudósítójától.) Tegnap délelőtt a külvárosokból jelentések érkeztek, hogy orosz hadifoglyok és a csöcselék némely helyeken rabol és fosztogat. Este felé jelentették a katonatanácsnak, hogy a Lével-utcai életmészteraktár barakkjait felgyújtották, továbbá, hogy a rákosi rendezőpályaudvaron a csöcselék fosztogatta a tehervonatokat és felgyújtotta az egyik raktárt.

Parancsot kaptam a katonatanács-tól, hogy mint tartalékos hadnagy száz emberrel, autóval, azonnal menjek ki a rákosi rendezőre és állítsam helyre a rendet. A rendező pályaudvarra a Lével-utcán keresztül robogtak velünk az autók, a felgyújtott barakkok lobogó lánggal égtek az éjszakában. A rákosi rendező pályaudvar északi végénél már ott láttam egy erős esendörpatruilt egy főhadnagy vezetésével, aki elmondotta, hogy az állomási területet lehetetlen átkutatni,

mert a fosztogatók el vannak bujva a sínek és a kocsik között, továbbá a vagonokban és ismét lövöldöznek a katonaságra. Az állomásfőnökségen értesítettek, hogy egy géppuskás szakasz már mozdonyon végigrobogott a pályaudvaron az a déli végén van a függő hidon, onnét tartja sakkban a pályaudvar martalócait. Közben előkerült egy főhadnagy, akinek a nevét már elfelejtettem és Ember hadnagy, ezek tájékoztattak, hogy egy raktárt felgyújtottak és a tehervonatokat fosztogatják.

Rövid „haditanács” után rajonokban igyekeztünk az égő raktárak felé. Abban a pillanatban azonban, amikor a rajvon a pályaudvari ivlámpák megvilágításába került, valóságos sortűzeket zúdítottak a katonákra a vagonokból és a sínek közül az ott elbújt fosztogatók.

Tekintettel arra, hogy az embereket céltalanul nem akartam veszélynek kitérni, az előnyomulást az első vasúti kocsikig folytattam csupán, itt olyan tüzelés fogadott előről és oldalról is, hogy kénytelen voltam a fekvő katonákkal sortűzet adni azokra a vasúti teherkocsikra, ahonnan a lövések villanásait észrevettük, továbbá a sínek közé, amelyek között a kocsik kerekai alatt emberek bujkáltak.

Harsány hangon felszólítottuk az elbújt embereket, hogy jöjjenek elő és semmi bántódást sem lesz. A felszólításra előbújt egy ember, fegyver nem volt nála, de a hátizsákja tele volt finom Franck pótkávéval. Őt perc múlva a közeli kocsikból előjött egy katona, nem volt rajta sem sapka, sem zubbony.

Oda akartak vezetetni magunkat a kocsikhoz, amelyeknek közelébe sem tudtunk azonban jönni mert sortűzzel fogadtak bennünket. A gazdátörbe akart csalni bennünket. Letartóztattuk és bekísértettük a főnökségre.

Felőrai kísérletezés után beláttam, hogy a küzdelem reménytelen, mert biztos és védett helyen, de főleg sötétben lévő ellenfeleink, mielőtt a pályaudvari ivlámpák megvilágításába érünk, egyenkint szednek le bennünket. Erős őrséget hagytunk az északi állomásfőnökségen és éjjel fél tizenkét órakor a csapatokkal bevonultunk a Katona Tanács központi épületébe.

Egyed Zoltán

 <p>BÁRDI JÓZSEF</p>	<p>ACETYLEN</p> <p>LÁMPÁK ÉS GYERTYÁK!</p>
	<p>NAPPALI FÉNY!</p> <p>GYÁR-UTCA 23</p>

DR. MITZGER Budapest, József-körút 2.
SPECZIALISTA Rendel egész napon át.

Spanyol nátha
 ellen ajánlatos a közkezdelt

Dékány-cognac

Dékány Péter és Társa, Budafokon.

A vidék csatlakozása a Nemzeti Tanácshoz

(A Déli Hirlap tudósítójától.) Percről-percre növekszik azoknak a vidéki városoknak a száma, amelyek lelkesen csatlakoznak a Magyar Nemzeti Tanácshoz. Az országban általában nyugalom van, impozáns módon nyilatkozott meg mindenütt a népkormány iránti bizalom.

Temesváron a fővárosból érkezett hírek óriási izgalmat keltek. Róth Ottó dr., a temesvári szocialista párt elnöke, elnöklésével megalakult a bányásági néptanács, amelynek polgári biztosa Róth Ottó, katonai biztosa pedig Barta Albert vezérkari alezredes lett. A bányásági néptanács kikiáltotta a köztársaságot és értesítette a Nemzeti Tanácsot, hogy a Néptanács közvetlen fegyverszüneti tárgyalást fog kezdeni Szerbiával.

Székesfehérvárott a városi tanács a budapesti hírek vétele után rögtön rendkívüli ülésre gyűlt össze, amelyen egyhanguan kimondták csatlakozásukat a Nemzeti Tanácshoz. A városban megakadályozták a polgárőrséget. Rendzavarás nem történt.

Décsről jelentik: Szolnok-Doboka vármegye tegnapi közgyűlésén egyhanguan elhatározták, hogy követelik az országgyűlés azonnali feloszlását és csatlakoznak a Nemzeti Tanácshoz.

Kecskeméti tudósítónk jelentése szerint a városban rendkívül nagy a lelkesedés. Eddig csaknem minden testület bejelentette csatlakozását a Nemzeti Tanácshoz.

A tőzsdetagek értekezlete

(A Déli Hirlap tudósítójától.) A budapesti tőzsde tagjai ma délelőtt 10 órakor értekezletet tartanak, amelyben elhatározták, hogy a kiküldött 3 tagú direktórium a tőzsdetanácssal egyetértésben fogja az ügyeket tovább vezetni. A tőzsdetanács ülését ezen megállapodás folytán valószínűleg holnapra halasztják.

A füzölők tegnap éjjel ötször vonultak ki

(A Déli Hirlap tudósítójától.) Ma reggel beérkeztek a jelentések a Nemzeti Tanácshoz a tegnapi napon történt esetekről. A füzölők öt esetben vonultak ki.

Nem felel meg a valóságnak az, hogy a katonai raktárakat fölgyújtották. Csakis a tréncszárnya egy barakja gyulladt ki. A pályaudvarok égéséről terjesztett rémhírek sem felelnek meg a valóságnak a beérkezett jelentések szerint.

A keleti pályaudvaron egyetlen filélnyi kár nincsen. A főváros környékén sem történt komolyabb kihágás. A rákosi rendező pályaudvaron és környékén kisebb összetűzések voltak és ellenállást tanúsítottak a rendet csinálók szemből. A Nemzeti Tanács részéről kijelentik, hogy ott is urai a helyzetnek és csakhamar teljes rendet fognak teremteni.

A mészárosok a városházán

(A Déli Hirlap tudósítójától.) Ma délelőtt megjelent a városházán Folkusházy Lajos alpolgármesternél a Mészárosok Ipartestülete és bejelentette, hogy csak fél napig dolgozhatnak, így tehát csak 200 marbot vághatnak le, ami nem elégséges a városban levő katonaság élelmezésére. Kérték tehát az alpolgármestert, hogy a hűtőházakban elraktározott nagymennyiségű husanyagot adják ki ma a katonák számára. Folkusházy alpolgármester ez ügyben érintkezésbe lépett Nagy Ferenc közlekedési miniszterrel.

Az olasz fegyverszünet megkötése küszöbön áll

Triesztbe amerikai élelmiszereket várnak

A DÉLI HIRLAP bécsi szerkesztőségétől

Bécs, november 1.

Megbízható helyről szerzett információk szerint az olaszokkal megkezdett fegyverszüneti tárgyalások közvetlenül befejezésük előtt állnak. A fegyverszünetről szóló szerződés aláírása után Triesztbe amerikai szállítóhajók nagy élelmiszerekészletet, különösen gabonaszállítmányokat fognak hozni, hogy a volt osztrák tartományok inséges lakosságának helyzetén segítsenek.

Andrássy lemondott és elutazik Bécsből

Bécs, november 1.

(A Déli Hirlap bécsi szerkesztőségétől) A budapesti események halála alatt Andrássy Gyula gróf, a volt osztrák-magyar monarchia utolsó közös külügyminisztere, beadta lemondását és elhatározta, hogy még a mai nap folyamán elutazik Bécsből.

Elhatározásának oka nem a bécsi nép ellenséges hangulata, mint inkább az, hogy miután Német-Ausztria Adler Viktor személyében külön külügyminisztert vá-

lasztott magának, Károlyi Mihály pedig rövidesen átveszi a külön magyar külügyminisztérium vezetését, a közös külügyminiszteri állás feleslegessé válik.

Andrássy grófot a legutóbbi napok izgalmai különben is nagyon megviselték. Szombat óta ki sem mozdult a külügyminisztérium palotájából és csak a hajnali órákban tért nyugalomra a Ballhausplatzon lévő palota hevenyészett hálószobájában.

Indítvány Andrássy Gyulának Bécsből való kiutasítására

Bécs, november 1.

(A Déli Hirlap bécsi szerkesztőségétől) Malik német-osztrák képviselő a nemzeti tanács elé a következő javaslatot szándékozik terjesztetni:

A Károly király által kinevezett Andrássy Gyula gróf közös külügy-

minisztert a Wilsonhoz intézett jegyzéke miatt utasítsuk ki azonnal Német-Ausztria területéről, mint alkalmatlan idegent.

Malik indítványa elkésett, mert Andrássy Gyula gróf még ma elhagyja az osztrák fővárost.

A magyarországi románok és szászok velünk együtt védik meg Magyarország területét

Értesítésünk szerint Vertán Endre címzetes miniszteri tanácsos, országgyűlési képviselő, aki néhány nap előtt belépett a Károlyi pártba, tárgyalásokat folytat a román nemzetiségi párt vezetivel. A románok a tárgyalások során készségüket fejezték ki arra, hogy velünk és a szászokkal együtt megvédjék Magyarország területi épségét a románok betörése esetére.

Mi történt a ferencvárosi pályaudvaron?

(A Déli Hirlap tudósítójától.) Éjjel háromnegyedtizenkettőkor értesítették a főkapitányság központi ügyeletét, hogy a ferencvárosi pályaudvar környékén, rablások, fosztogatások történnek. A teherpályaudvaron nyolcszáz vagon áll, ezeket katonák és civilek megtámadták, a vagonokban levő élelmiszert, posztót és egyéb értékeket elrabolták. Dr. Bede József rendőrfogalmazó vezetésével két szakasz csendőr és rendőr vonult ki a ferencvárosi pályaudvarra és félórát tartó tüzelés után lefegyverezte a civileket és katonákat. A főkapitányság ma először kiadott hivatalos jelentésében öt halottat állapít meg. Nem minden sérültet vettek azonban ápolás alá a mentők, ugyanis nem minden halottról tud a rendőrség, mert a halot-

tak egy részét a katonák a pályaudvar várótermébe fektették le, ahonnan később a börtöni intézetbe szállították a kirendelt halottágcsovik.

A katonai rendőrség Alszegehy visszahelyezését kéri a Nemzeti Tanácstól

(A Déli Hirlap tudósítójától.) A katonai rendőrség tisztikara Pollacsek és Beran főhadnagyok vezetésével ma délelőtt tíz órakor megjelent a Nemzeti Tanácsnál, ahol bejelentették, hogy mindaddig nem kezdhetik meg működésüket, míg nem kapnak oly parancsnokot, akinek személye garancia arra nézve, hogy a Nemzeti Tanács intencióit végrehajtják. A tisztikar emellett azt kérte a Nemzeti Tanácstól, hogy állítsák a katonai rendőrség élére a nemrég nyugalmazott Alszegehy ezredest, aki aláveti magát a Nemzeti Tanács rendelkezésének.

Éjjel egy óráig tartott a mácsoliki miniszteri tanács

(A Déli Hirlap tudósítójától.) kormány tagjai tegnap este tíz órakor a miniszterelnökségi palotában másodszer is minisztertanácsgyűlést egybe. A minisztertanács — amely közel éjjelután egy óráig tartott — jóformán a rend fenntartásáról tanácskoztak.

Maga Károlyi Mihály miniszterelnök reggeli 7 óráig dolgozott a palotában. Különböző rendeletek adott ki és irt alá. Telefonériumzésbe lépett az összes vidéki haláságokkal, továbbá a bécsi kormányral és a délszláv zsidó nemzeti tanácssal.

Azok a miniszterek, akik tegnap még nem vették át hivatalaik vezetését, ma kezdik meg működésüket.

A minisztertanács az exlex-el meg foglalkozott.

Windischgrütz herceg öngyilkosságát követelt el

Bécs, november 1.

(A Déli Hirlap bécsi szerkesztőségétől) Bécsben ma elterjedt a hír, hogy Windischgrütz Lajos herceg volt közlekedési miniszter öngyilkosságát követelt el. A hírlap híradásáról lapunk zártáig nem volt módunk meggyőződést szerezni.

Sopron a szeszestívalok készítésének korlátozását kívánja

Sopron, november 1.

(A Déli Hirlap tudósítójától.) Spill József törvényhatósági bizottsági tag a következő indítványt terjesztette a városi közgyűlés elé:

Intézzék azonnal lárvai följeljesztés a miniszterelnökségre, hogy emberi élelmezésre, vagy állathozsalként alkalmas anyagoknak szeszestívalok feloldozását haladéktalanul tilos meg és az esetleges túlságos mennyeket a városi lakosság jobb ellátása és a sertéshizlalásnak az eldőlésével célravezetőbb előmozdítására fordítsa. Egyúttal hasonló felterjesztést gett kérjük fel az összes törvényhatóságoktól.

A közgyűlés az indítványt egyhangúlag elfogadta.

Környey Zoltán a Nemzeti Tanácsban képviseli a rendőrséget

(A Déli Hirlap tudósítójától.) főkapitány dr. Környey Zoltán tegnap a főkapitányságot Kormos Rólyllyal elfoglalta, a rendőrség megbízásából a Nemzeti Tanács küldötte, hogy ott a rendőrséget képviselje. Környey Zoltán ma délelőtt elfoglalta el helyét a Nemzeti Tanácsban.

Kifosztották a közbiztonsági hűtőházat

(A Déli Hirlap tudósítójától.) fővárosi közbiztonsági igazgatóság megállapította, hogy tegnap kifosztották a közbiztonsági hűtőházat, amely nagymennyiségű hus- és székessé volt elraktározva.

Kiadótulajdonos: DÉLI HIRLAP Igazgató: Kerekes Dezső.